

## OPZEGGEN VAN EEN BESTUURDER: GEEN TERMIJNEN EN -VERGOEDINGEN?

DOOR BRAM BAERT

Het zal je maar overkomen. Je bent sinds jaar en dag operationeel bestuurder van een naamloze vennootschap (NV), je enige broodwinning. Nietsvermoedend ga je naar de jaarvergadering waar ook ontslag en benoeming van bestuurders op de agenda staat. Als een donderslag bij heldere hemel beslist de algemene vergadering je na jarenlange staat van dienst te ontslaan ... met onmiddellijke ingang en zonder enige vergoeding. Ook de bedrijfswagen mag je meteen inleveren. Onmogelijk? Had je gedacht! Het mandaat van een bestuurder van een NV is wel degelijk "ad nutum" herroepbaar.



*Op algemene vergaderingen zijn verrassingen net zomin als heftige discussies uitgesloten.*

‘...de lastgever [moet] eens het vertrouwen in de mandataris weg is, de lastgeving onmiddellijk kunnen herroepen.’

CFO's treden vaak op als de secretaris van de raad van bestuur. Sommige CFO's zijn zelf ook bestuurder van hun bedrijf en/of (bepaal)de dochtervennootschappen. Een CFO heeft dan ook best kennis van enkele principes inzake de beëindiging van bestuursmandaten. Een overeenkomst die niet voor een welbepaalde termijn is afgesloten, en niet de uitvoering van een concreet werk tot voorwerp heeft, wordt geacht van onbepaalde duur te zijn. Elke partij kan dat soort overeenkomsten eenzijdig beëindigen. Veelal dient evenwel een opzeggingstermijn gerespecteerd te worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij eenzijdige beëindiging van een arbeidsovereenkomst, de dringende reden hier even terzijde gelaten. De opzegging van arbeidsovereenkomsten is wettelijk geregeld. De wet laat daar weinig of geen ruimte om opzeggingstermijnen of -vergoedingen te moduleren. Maar dat ligt anders met andere overeenkomsten.

### Modaliteiten opzegging worden best vooraf geregeld

Vaak is er helemaal geen wettelijke opzeggingsregeling. Daarom maken partijen best zelf afspraken bij het begin. Als dat niet gebeurde, dan is het bij het stopzetten doorgaans aangewezen een redelijke opzeggingstermijn te respecteren. Dat laat de opgezegde partij toe om de nieuwe toestand op te vangen. Zoniet riskeert wie opzegt om aangesproken te worden in schadevergoeding.

Er zijn wel uitzonderingen. Zo kan lastgeving in beginsel altijd onmiddellijk en zonder motivering ("ad nutum") beëindigd worden. Dat is niet onlogisch want een mandataris kan vaak rechtshandelingen stellen met verstrekkende gevolgen voor de lastgever. Daarom moet de lastgever eens het vertrouwen in de mandataris weg is, de lastgeving onmiddellijk kunnen herroepen. Dit geldt ook als uitgangspunt voor bestuurders van vennootschappen. 'Ad nutum (alcis)' is Latijn en betekent letterlijk 'op (iemand's) wenk'. In juridische context wordt bedoeld 'zoals gewenst' en in de context van contractenrecht dat een eerder besluit altijd en in principe zonder voorafgaande motivering of reden herroepbaar is.

In quasi alle vennootschapsvormen kan van dit principe conventioneel afgeweken worden.

Voorbeeld bij uitstek hiervan is de statutaire zaakvoerder van een BVBA. Dit mandaat is maar herroepbaar bij eenparig besluit van de vennoten of, indien een zeer ernstige reden voor het ontslag bestaat, een besluit genomen met de aanwezigheids- en meerderheidsquora voor een statutenwijziging. Ook minder verregaande beperkingen van het recht op beëindiging zijn mogelijk, bijvoorbeeld door opzeggingstermijnen of -vergoedingen te voorzien. Anders is het voor bestuurders van een NV. Het recht van een NV om haar bestuurders ad nutum af te zetten is dwingend en zelfs van openbare orde. Er bestaat dan ook geen ruimte om er conventioneel van af te wijken. Elke verbintenis die afbreuk doet aan de directe, ad nutum herroepbaarheid is (absoluut) nietig en bijgevolg niet afdwingbaar. Statutaire of extrastatutaire verbintenissen van een NV tot inachtnaam van een opzeggingstermijn of het betalen van een beëindigingvergoeding bij herroeping van een bestuursmandaat zijn juridisch waardeloos. Ook een vaste of minimumduur voor een bestuursmandaat in een NV kan niet rechtsgeldig bedongen worden.

### Stemafspraken mogelijk, maar herroepbaarheid blijft de regel

Kan een bestuurder van een NV zich dan op geen enkele manier tegen ad nutum ontslag

wapenen? Hij of zij kan uiteraard maar ontslagen worden als op de algemene vergadering een (gewone) meerderheid de herroeping van zijn mandaat stemt. Hij kan dan ook trachten zich van een meerderheid in de algemene vergadering te verzekeren. Het Hof van Cassatie erkende dat een individuele aandeelhouder zich ertoe kan verbinden met zijn stemrechten voor (het behoud van) het mandaat van een bepaalde bestuurder te stemmen. Dergelijke stemafspraken lijken dus geldig, zolang de algemene vergadering als orgaan - te onderscheiden van de individuele aandeelhouders - de vrijheid behoudt haar bestuurders ad nutum af te zetten.

Wat als de bestuurder geen meerderheid van de stemmen controleert? De strenge regel van de ad nutum herroepbaarheid geldt niet voor andere taken die de vennootschap aan haar bestuurders toevertrouwt. Een bestuurder kan, naast zijn taken als bestuurder, ook met bepaalde uitvoerende taken of (aspecten van) het dagelijks bestuur van de vennootschap belast zijn. Dit kan met een arbeids-overeenkomst of een dienstenovereenkomst op zelfstandige basis (managementovereenkomst). De herroeping van het mandaat van bestuurder blijft dan zonder gevolgen voor de

arbeids- of managementovereenkomst. Deze overeenkomsten kunnen slechts beëindigd worden met naleving van de wettelijke en/of conventioneel bedongen opzeggingsregeling.

De ontslagen bestuurder geniet dan als bediende van de wettelijke ontslagregeling. Voor de "hoogste" en nu mogelijk ook de "hogere" bedienden (zie artikel van Jeroen Lorré) kunnen eventueel langere termijnen (en hogere vergoedingen) in het voordeel van de bediende bedongen worden. Voor managementovereenkomsten geldt geen wettelijke regeling. Partijen kunnen conventioneel opzeggingstermijnen en/of -vergoedingen vastleggen. De activiteiten die het voorwerp van de arbeids- of managementovereenkomst uitmaken moeten wel voldoende onderscheiden zijn van de taken als bestuurder. Zoniet zal het bestaan van een afzonderlijke overeenkomst allicht niet aanvaard worden.

Ook de beëindiging van het mandaat van dagelijks bestuurder van een NV of van een lid van het directiecomité (al dan niet tevens lid van de raad van bestuur) is moduleerbaar. Men kan deze mandaten theoretisch zelfs op dezelfde manier betonneren als dat van een statutair zaakvoerder van een BVBA. Werd in de statuten of bij hun aanstelling niets

bedongen, dan zijn ook deze mandaten ad nutum herroepbaar.

Gelast worden met het dagelijks bestuur of uitvoerende taken opnemen in het raam van een arbeids- of een managementovereenkomst, zijn niet de enige mogelijkheden om de ad nutum afzetbaarheid als bestuurder wat te temperen. Kan een NV zich niet zelf verbinden tot betaling van een beëindigingsvergoeding van haar bestuurders, dan kan iemand anders dit wel. Zo bedingen bestuurders soms een opzeggingsvergoeding van de holding die de NV controleert en waarvoor zij het bestuursmandaat uitoefenen. ■

Bram Baert is Vennoot bij Crivits & Persyn advocatenkantoor

#### KORT

- Opzeggen van een overeenkomst wordt best al op het moment van afsluiten voorgelegd.
- Een NV mag haar bestuurder(s) ten allentijde opzeggen.
- De beëindigingsvergoeding heeft geen impact op eventuele arbeids- of managementovereenkomsten.

HARRISON & WOLF - © Emile Luider / agence Raphto

Identificeer **businessable** zakenpartners met betrouwbare risico-informatie.

RISICOBEOORDELING - KREDIETVERZEKERING - INCASSO

Over de hele wereld ondersteunen onze 6000 experts uw commerciële ontwikkeling.

- Miljoenen ondernemingen worden geanalyseerd en bewaakt in onze database.
- Wij beoordelen risico's lokaal en bieden u dekking op maat.
- Wij reageren snel en betrouwbaar op uw kredietlimietaanvragen.

[www.eulerhermes.be](http://www.eulerhermes.be)  
02 289 44 44

Business insured. Success ensured.

EULER HERMES  
Credit Insurance

A company of Allianz